

PALESTINAN BEZALA MENDEBALDEKO SAHARAN ERE, OKUPATZAILEA BETI ESPOLIATZAILE

Mendebaldeko Saharako Smara hirian urriaren 29an jaurtigaiekin izandako eraso ezezagun batek gorenean jarri du Fronte Polisarioaren eta Marokoko armadaren arteko gerra. Gaza bezala, harresi luze batez inguratuta dago herrialde osoa, eta Israelek palestinarrekin egin bezala, Marokok baditu bestelako interesak hango herritarrak sarraskitzeko: berriki jakin dugu bere azpiegitura energetikoen %81 kokatu nahi dituela lurralde okupatuan.

 URKO APAOLAZA AVILA

Okupatutako Mendebaldeko Saharan dago 60.000 biztanleko Smara hiria, Marokok lurraldea kontrolatu eta Fronte Polisarioa urrun mantentzeko eraikitako "lotsaren harresitik" –munduko luzeena da, 2.700 kilometroekin– oso barrura. Urriaren 29ko goizaldean lau leherketa nabaritu zituzten hango biztanleek, eta hildako bat eta hiru zauritu izan ziren. Gazako genozidioaren zurrunbiloan, nazioarteko hedabideetan apenas ikusi dugu berririk gertatutakoaren inguruan, eta sahararren egoera jarraitzen duten hainbat webgune eta agentzia independenteri esker dakigu leherketen inguruan zabaldu den apurra.

ECSaharai.com atariaren arabera, ez dago garbi erasoaren egilea zein den. Iturri militarrek aipatuta dio jaurtigaiekin arrastoek ez dutela bat egiten Saharako askapen mugimenduak erabili ohi dituen eta jatorri sobietarrekoak diren Grand BM21 misilekin, iristeko ahalmen murriztagoa dutenak. *Equipe Media* hedabideak, berriz, leherketen lekuko zuzena izan zen GKE bateko kidearen hitzak jaso ditu, eta baztertu egin du Marokoko base militar batetik bidalitako droneak izan zirenik.

Fronte Polisarioak, bere aldetik, ukatu egin du erasoaren egiletza. Sahara Press Service (SPS) agentziak egunero argitaratzen dituen gerra parteetan –arabiarrez, ingelesez, frantsesez, gaztelaniaz eta errusieraz itzultzen ditu– ez da Smara hiriarren kontrako erasorik aipatzen urria-

ren 29an. Mendebaldeko Saharako Defentsa ministerioak egun berean jakinarazi zuen Smarako base militar marokoarren eta aireportuaren kontrako operazioak egin zituela, baina "ez hiriaren kontra".

Hala ere, Marokoko Gobernuak Fronte Polisarioari egotzi dio "zibilen kontrako atentatu terrorista" egitea, eta eraso gertatu bezain pronto Minurso erreferendumaren aldeko NBEren misioako kideak gonbidatu zituen tokia aztertzeraz. Harrigarria da Aziz Ajanuch-en gobernuak –Marokoko Lehen ministroa eta petrolio magnatea– orain jarrera hori edukitzea, behin eta berriz isildu izan baititu Polisarioaren ofentsibak 2020an gatazka armatua berpiztu zenetik.

Hain justu biharamunean, urriaren 30ean, NBEren Segurtasun Kontseilua elkartu zen Minursoen misioa berritu ala ez erabakitzeko –baiezkoa gailendu zen aldeko hamahiru botorekin–, eta Smarako eraso Marokok presioa egiteko erabili duela salatu dute medio sahararrek.

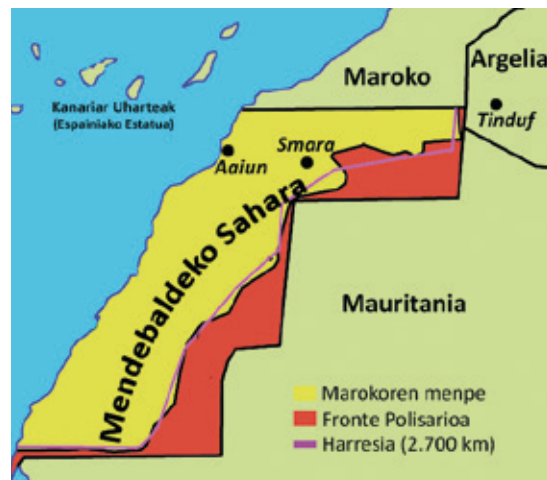
Mendebaldeko Saharako Errepublikako presidente eta Fronte Polisarioko idazkari nagusi Brahim Galik NBERi eskatu dio bere "konpromisoekin eta erresoluzioekin konplitzeko" eta Maroko egin du egoeraren arduradun: "Saharar herriaren aurka egin dituen krimen izugarrien (bahiketak, nahitaezko desagerpenak, atxiloketa arbitrarioak eta epaiketa sumarioak) erantzule da", esan du Auserdeko *wilaya* edo kanpalekuan emandako hitzaldian.

Artikulu hau idazterako orduan, SPS agentzia albiste gero eta gehiago ari da zabaltzen Saharako harresiaren inguruko operazio militarrez: azaroko lehen egunetan leherketa gehiago izan ziren Smaran eta beste hainbat hiritan; APLSko (Askapenerako Herri Armada Sahararra) agintariek esan dute artilleriazko bonbardaketek gain, lurretik zuzenean ari direla eraso egiten Marokoko armadaren kokalekuei, eta azken gerra partean, 906.ean –egun horiek igaro direlako 2020an su-etena amaitu zenetik– ziurtatu dute Amgalan eta Farsían "giza galerak eta galera materialak" eragin dizkietela. Baina horretaz txintik ere ez Europako prentsian.

Hori gutxi balitz, Gdeim Izik Taldeko preso politikoak gose greban jarri dira. 2010ean poliziak bortizkeria handiz desagindako "Duintasunaren Kanpalekuan" atxilotutako jendea dago talde horretan.

MARTXA BERDETIK, HIDROGENO BERDERA

Bistan da gatazka armatuak koska bat egin duela gora, baina Marokok "gerra" hitza saihestu nahi du, horretarako zentsura, tortura, hilketak eta bonbardaketak erabili behar baditu ere sahararren kontra, iraganean napalma eta fosforo zuria erabili zituen gisan. Baina zer bilatzen du basamortu horretan? Galik berak jarri digu lorratzaren gainean: "Krimen guzti horiei gehitu behar zaie gure baliabide naturalen espoliazio indiskriminatua".

NATUR BALIABIDEAK Marokok Mendebaldeko Saharan berriztagarrietatik sorturiko energia Marokora eta inguruko herrialdeetara esportatu nahiko luke, Europar Batasunera barne. Irudian, Siemens-Gamesa multinazionalaren kontrako sahararren protesta bat 2022an. Goiko mapan, Marokoren okupazioa eta "Lotsaren harresia". / WSRS

Atlantikoaren ertz zabal hori zutzea da Marokoren asmoa, Israelek Palestinako lurralde okupatueta gas naturalarekin egin nahi duen bezala. Mohamed VI Marokoko monarkak garbi hitz egin du Martxa Berdearen urteurrenaren diskurtsoan –oraingoa bai, Europa Press eta antzeko agentziek oihartzuna eman diote–: itsasoan petrolio prospekzioak egin eta ura gatzgabetu nahi dute, besteak beste.

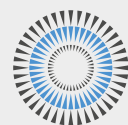
Marokoko Gobernuak 2024ko energia berriztagarrien finantza lege-proiektuari buruzko txostena egin du publiko berrikitan, enpresen eta gobernuen interesak ikertzen dituen Wester Sahara Resource Watch (WSRS) erakundeari esker iritsi zaiguna, bere webgunean baitago irakurgai. Txostenaren arabera, Rabatek aurreikusita dituen berriztagarrien proiektu

erraldioen %81 Mendebaldeko Saharako "Estatuaren jabetza pribatukoak" diren eremuetan daude, sahararrei lapurtutako lurretan alegia.

Batez ere hidrogeno berdeari eta energia eolikoei loturiko azpiegiturak dira: 371.000 hektarea Marokok Aaiún-Sakia El Hamra izendatutako eskualdean –Mendebaldeko Saharako iparraldean– eta 800.000 hektarea Dakhla-Oued Eddahab eskualdean –hegoaldean–. Atzean dauden enpresa asko Mohamed VI.aren ingurukoak dira, baina badaude Europako batzuk, tartean Acciona multinazional espainiarra. Hori ez da harritzekoa: lehendik ere elektrikaren sektorean dabilen Engie frantziar enpresak eta euskal jatorriko Siemens-Gamesak hornitu izan dituzte konpainia marokorak haize errotekin Mendebaldeko Saharako.

"Maroko ekonomikoki gero eta konektatuagoa dago Mendebaldeko Saharari, eta ilegalki okupaturik duen lurraldearekiko menpekoago da orain –dio WSRSk–. Lurralde horretan sorturiko energia Marokora esportatzeko asmoa du, eta soberakinak inguruko herrialdeetara, Europar Batasunera barne".

Emboirik Ahmed Omar diplomatiko sahararrak *Breve historia del Frente Polisario* ("Fronte Polisarioaren Historia Laburra", Catarata, 2023) liburu berrian dio 1975ean Espainiak sahararrak "traizionatu" eta bere babesean zegoen lurraldetik hanka egiteko arrazoietako bat izan zela "espainiar enpresek etekinak izaten jarraituko zituztela hala ere". Europar Batasunak, Ekialde Hurbilean zein Saharan, belea beti bele, eta okupatzailea esportatzaile. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

